

geestont-
libera-
reeds
opdrad,
oor geheel
Groen van
waar het
lijks inge-
lingen van
slechten, de
olen en de
aal blijven
cht zoeken
de Over-
akter der
ciele ver-
Parlement
n, of niet?
officieel te
dit terrein
eologische
grondslag
der predi-
vergelaten?
pinen nog
terdaad de
gaf, dat de
den als ze
e, door de
ich eerst
n, voordat
vaststellen
op dit punt
Kerk zich

kerken zic-
het inge-
gravenen
van Art.
mulceering
prichter de
conscientie-
tegen die
e Overheid
geweld de
hient uit te

men is de
ziet zoo los
ts behoef
elden is in
overtuiging
l gevonden
igste voor-
daren even
ten roeping
En wan-
roorden uit
ze derhalve

g, dien men
tegenmoet
eerlijkheid
ristus Kerk
ne geldt dit
messie on-
het onder-
anten den
nis los te
che kerken
cht namen,
aan kerke-
mogte bij
aar zonder
ad exempel
rken te na
d en men-
sie den in-
geloof,
n een deel
tegen den
t haar Be-

ns daarom
gen schrap-
tel bezwaar
ten nadere
den moeten
conscientie
st worden,
nming met
is van alle
wordt.
an Utrecht
ing versta
orde Gods
achte gra-

eren, zendt

nd (Heraut
rotest" zou
opgenomen.
al hankel-
er te doen.
n juist, dat
niele leer
n zelf maar
e door dese
ede is toch
egen deren
en weg ge-

de theorie
te dekken."
mag u niet
dan loopt
van ver-

V. 17: "En
zich een
zich daar-
het: red
a CXXXIV

(CXXXV) 15: „de afgodsbeelden der heidenen zijn zilver en goud, werken van menschenhanden; een mond hebben zij, en zij spreken niet; zij hebben oogen en zien niet; zij hebben ooren en hooren niet; uit hun mond komt geen adem zelf. Dat daaraan gelijk worden, die zo ver aardigen, en allen die daarop (d.i. op die leeren) hun vertrouwen. En Romeinse brieven 1: 23: „Zij hebben de heerlijkheid van den onbeelddelijken God verwisseld voor beelden van beelden, die beelddelijken menschen, vogelen, vierpotigen en kruipende dieren... 25 zij, die den waren God verwisselden voor den leugen (voor een afgod), en het scheepsel veranderen en dienenden liever dan den Schepper." En 3 Mos. 31: 24, dat bewijst genoegzaam, dat de heidenen ook wel de beelden zelf vereerden; dat er dus ook in dit opzicht een groot verschil tusschen heidenen en roomschen bestaat.

Maar ook al vereerden sommigen onder hen in die beelden de godheid, die er door werd voorgesteld, dan nog was dat niet de ware God, maar de een of andere afgod, dikwijls de duivel zelf.

Zoo b. v. lezen wij 5 Mos. XXXII: 17: „Zij offeren aan duivelen en niet aan God, aan goden, die zij niet kennen." En 3 Mos. XVII: 17: „En zij zullen niet langer hunne offeranden slachten voor de bokken (satyrs; Valgaat: duivelen), met welke zij gehooreerd hebben."

En 1 ste B. der Koningen (1 Samuel) VII: 3: „En Samuel sprak tot het gansche huis van Israël en zeide: ... verwijderd de vreemde goden uit uw midden, (Valgaat: de Baals) en de Astarten ... 4. De kinderen van Israël verwijderden dan de Baals en de Astarten en dienenden den Heer alleen." En Baruch IV: 7: „Want verbitterd hebt gij Hem, die u gemaakt heeft, ... door te offeren aan den duivel en niet aan God." En 1 Cor. X: 20: „Zij offeren aan booze geesten en niet aan God."

Hierbij zegt u, dat ik in deze mijne opmerking „terstond spaak loop met het Oude Testament", m. a. w. dat God niet alleen het aanbieden van valsche goden, maar ook het afbeelden der godheid verbiedt. Ik antwoord: dit verbod heeft geen betrekking op de roomsche heiligenbeelden; door die beelden toch wordt niet de godheid zelf voorgesteld.

Mocht u misschien willen beweren: maar 2 Mos. XX: 4 zegt God: „Gij zult u geen geden beelden noch eenig gelijkenis maken van hetgeen omhoog in den hemel en van hetgeen omhoog op de aarde en van hetgeen in de wateren onder de aarde is", dan antwoord ik: God verbiedt hier niet het maken van welk beeld dan ook, maar alleen het in beeld voorstellen (en wel voornamelijk ter aanbidding voorstellen) van de godheid. Dat dit zoo is blijkt uit hetgeen God zelf volgens andere plaatsen der H. S. aan denzelfden Mozes gebiedt. b. v. 2 Mos. XXV: 18: „Ook zult gij twee cherubijnen maken van gedreven goud ... en zij moeten elkander aanschouwen, de aangeichten gekeerd naar het verzoedel." En 4 Mos. XXI: 8: „En de Heer sprak tot Mozes: maak een koperen slang en stel ze op een paal (Valgaat: en stel ze tot een teeken); wie gebeten is, en er naar ziet, zal leven."

Eindelijk nog zegt u: „de kalverendienst bij Israël doelde wel degelijk op een vereering van Jehovah, en is toch door de profeten als in strijd met dit Gods gebod veroordeeld."

Ik antwoord: De kalverbeelden waren eene „afbeelding der godheid" (wat onze heiligenbeelden niet zijn); en dat was door God verboden. De woorden die Aaron sprak: „Morgen is het hoogfeest des Heeren" bewijzen wel, dat hij wilde beproeven, de door God verboden afgodij te veranderen in een hulde aan den waren God; maar de schuldigen bedoelden wel degelijk een navolging van, en een terugkeer tot Egyptische afgodij (Apidien), waaraan zij ook vroeger hadden deelgenomen. Dat dit zoo is blijkt ons duidelijk uit Hand. VII: 39. Maar zij verstaaten hem, en keerden zich met hunne harten naar Egypte, zeggende tot Aaron: maak ons goden, die voor ons uitgaan. ... En zij maakten een kalf, en droegen den afgod een offer op." En uit Rome XXIV: 14: „Verwijderd de goden, die uwe vaderen in Mesopotamie en in Egypte gediend hebben." 39. Wanneer de profeten tegen de door Jeroboam ingevoerde kalverdienst toornen, dan is zulks wederom, omdat zij de godheid in eene beeltenis voorstelden; maar verder ook omdat deze kalverdienst altijd groot gevaar opleverde in de afschuwelijkste afgodij (liedendienst, menschenoffers enz.) te verlopen, en daar feitelijk dikwijls in verliep. Zoo b. v. lezen wij 4 (2) Kon. XVII: 16: „En zij verlieten al de geboden van den Heer hunnen God, en maakten zich gegoten beelden, twee kalveren en beelden van Astarte (Valgaat: boschen) en wierpen zich neer voor al het heer des hemels, en dienenden Baal. En zij deden hunne zonen en dochters gaan door het vuur, en pleegden waarzeggerij en wiclarij." En de protest Osee zeide van de Israëlieten zijner dagen, volgens de eene vertaling: „Menschelelijke offeranden (menschen met rede begaafd) kussen (vereeren) kalveren;" volgens een andere vertaling: „Menschen offerend kussen zij kalveren" d. w. z. ter ere van hun door kalveren voorgestelden afgod brengen zij menschenoffers.

M. d. R. Mijn stukje is nog al lang geworden; maar dat moest wel, wilde ik meer geven dan „een woord van protest." Daarom hoop ik, dat u, nu u op mijn woord van protest antwoordde, ook deze verdelijng zal willen opnemen.

Ik meen duidelijk gemaakt te hebben, dat de „Roomsche beelddienst" geheel iets anders is dan die der heidenen, en noch door 3 Mos. XX, noch door het verbod der kalverdienst veroordeeld wordt.

Met beleefden dank voor de opname,
Tit. A. SMIT, Pastoor.
Geusteren bij Tubbergen, 31 Mei 1905.

Op dit antwoord breedvoerig ingaan kunnen we niet. De argumenten door pastoor Smit aangewend, vindt men in elke Roomsche dogmatiek en de beantwoording daarvan in elk Protestantisch handboek over de Roomsche controversen. Welk nu heeft het dan, deze argumenten over en weer nog eens in den breedte te gaan uitstellen, waardoor men elkaar toch niet overtuigt?

De voorstelling, die de heer Smit hier geeft van den beelddienst der heidenen, is ten eenenmale onjuist, en het beroep op die Schriftuurplaatsen, waar in ironischen zin den spot wordt gedreven met de afgoden van hout en steen, geeft niets, waar het gaat om de voorstelling, niet die de Schrift maar die de heidenen zelf van hun afgoden hadden. En hierover bestaat bij geen kenner der heidense eerediensten geschil, dat zij, met enkele uitzondering, nooit de beelden van hout of steen werkelijk als goden

hebben beschouwd, maar alleen als afbeeldingen der godheid, die zij vereerden.

En evenmin baat het tweede argument, dat al de door ons aangevoerde bewijspiaatsen alleen doelen op het verbod om God af te beelden, maar niet slaan op de beelden der heiligen. Want vooreerst veroorlooft de Roomsche kerk zich wel degelijk om ook beelden van God te maken, zij het dan ook dat zij deze afbeeldingen slechts als symbolen beschouwt. En ten tweede geldt ons bezwaar niet het afbeelden der heiligen zelf, maar wel dat deze beelden geëerd worden, en deze eeredienst in de Roomsche kerk een religieus karakter draagt, d. w. z. in verband staat met den dienst van God.

Noch in het Oude noch in het Nieuwe Testament, heeft God de Heere bevelen, dat in den eeredienst beelden, hetzij van God zelf, hetzij van den Christus, hetzij van de heiligen, zouden gebruikt worden. Integendeel, overal wordt de beelddienst door God verboden en veroordeeld. Niet één bewijs kan worden aangevoerd, noch uit het Oude noch uit het Nieuwe Testament, dat afbeeldingen van de heiligen of van Christus zelf, bij den eeredienst zijn gebruikt of eenige eere hebben ontvangen.

Het eenige voorbeeld, waarop pastoor Smit zich beroept, en dat door de Roomsche kerk altijd weer aangevoerd wordt, van de cherubijnen op de Arke des Verbonds, zegt niets. Want vooreerst was deze afbeelding een symbolische voorstelling, daar een engel geen lichaam bezit en dus niet afgebeeld kan worden. En ten tweede lezen we nergens, dat de Israëlieten voor die Cherubijnen gekniel hebben, ze hebben gekust of welke ere ook hebben bewezen. Voor den beelddienst der Roomsche kerk bewijzen deze cherubijnen dus niets.

We meenen hierna de debat te mogen sluiten. Nu we tot tweemaal toe den heer Smit het woord verleenden, is daarmede hem genoegzaam gelegenheid geschonken, om het standpunt der Roomsche kerk toe te lichten en kan hierna deze zaak als afgedaan worden beschouwd.

Officiële Berichten

Naar aanleiding van de woorden uit Hebreë 13 vers 8 nam onze geachte leraar, de heer Dr. H. Thomas, Zondag 4 Juniafscheid van de kerk ten onzent.

Een achttal jaren was ons zijn dienstgeest, hoogelijk gewaardeerd en daarom nu zoo noode gemist.

Moze zijn arbeid, met name de bediening des Woords en der catechisatie, nog rijke vruchten dragen tot eere van den naam des Heeren, tot opbouw onder ons van 't lichaam van Christus. En geve onze God in Zijne gunste welhaast en Zijner dienstknechten tot toepassing en voortzetting van 't werk onder ons begonnen.

Tijdens de vacature is 't adres van den Kerkeraad,

BERN. WESTERVELD,
Pastorand.

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Brielle, gehouden te Vlaardingew, den 11 Mei 1905.

1. De Vergadering wordt op de gewone wijze geopend.
2. Uit de lastbrieven blijkt, dat de 21 kerken door 42 afgevaardigden wettig zijn vertegenwoordigd.
3. Na het zitting nemen van het Moderamen, worden de Notulen gelezen, en behoudens eene kleine wijziging goedgekeurd.
4. Een gewijzigde lijst van den classicaal omvang wordt besproken, en aangenomen.
5. De mededeelingen omtrent de goedgekeurde feestviering bij het 25 jarig jubileum van Ds. S. als V. D. M. van Vlaardingen, worden met genoegen vernomen, en in verband daarmede een besluit genomen.
6. Het rapport over de kerkvisitatie op Goeree en Flakke lokt eenige vragen uit; alsmede eene aanklacht tegen een paar kerken, die sommige Dienaren des Woords, voor de vacatuerdiensten aangewezen, niet willen ontvangen. Dit wordt zeer afgekeurd, en er op aangedrongen, dat deze kerken in dit hun doen verbetering brengen.
7. Omtrent de geldelijke aangelegenheden van de kerk te O. wordt noodig geacht, die kerk ernstig te adviseeren, dat door haar middelen worden beraamd, om de Classis, zoo mogelijk, te bevrijden van den financiële last, dien deze voor die kerk heeft op zich genomen.
8. Eene missive der Cl. Franeker; eene van de Cl. Ennastil inzake Ds. C.; alsook eene van de Cl. Gouda, waarin instemming wordt betuigd met het besluit der Cl. Brielle, i. e. het optreden van den Wachterboord en van Fr. L., worden voor kennisgeving aangenomen.
9. Een verzoek van de kerk van N. H. om een aanbeveling der Cl. voor eene collecte, te houden in meer gegode kerken tot herstel van het finant. evenwicht dier kerk, wordt toegestaan.
10. Door drie kerken wordt advies gevraagd in eenige tuchtafen, die na bespreking worden verstrekt.
11. Door Hellevoetsluis wordt de morele en financiële steun ingeroepen voor het stichten „Militair Tehuis" aldaar; welke zaak als van groot belang, vooral voor de jongens bij de opleiding tot matroos bij onze Marine, door den Praeses den broederen zeer op 't hart wordt gebonden.
12. Uit de mededeelingen van Tinte blijkt, dat op de circulaire door haar aan al onze kerken toegezonden, door 90 eene bijdrage is geschonken voor het te bouwen kerkje; doch dat in den laatsten tijd zoo goed als niets meer daarvoor inkomst.
13. Rockanje bericht, dat de kerkeraad een stuk grond heeft aangekocht voor een e. n. school aldaar, en men weldra met den bouw hoopt te kunnen beginnen; welke mededeeling met blijdschap wordt vernomen.
14. In behandeling komt het te vroeg verlaten der vergadering door onderscheidene broeders, waardoor de bespreking van sommige zaken nogal eens te wenschen overlaat. Na ampele overweging spreekt de Vergadering uit, dat met het oog op de afgelegenheid der kerken van Flakke en Goeree; de reisgelegenheden daarheen; en andere omstandigheden, aan dit euvel niet veel is te doen.
15. Tot deputaten voor de a. s. Prov. Syn. van Zuid Holland worden benoemd: de Dienaren des Woords van Aduin en Drost, met de ouder-

lingen Basosi en Donkersloot als primi; en tot secundi de predikanten Mol en Goote, alsmede de ouderlingen Roost en J. C. Borgdoff.

16. In zake de voorgestelde wijziging der kerkenorde. worden enkele veranderingen, door eenige kerken gewenscht, besproken; doch het voorstel van Depp. Syn. ten slotte aangenomen.

17. Met het voorstel van Depp. Syn. i. e. de uitvoering van art. XIII D.K. kan de Vergadering niet geheel meegaan, daar het door twee groote bezwaren wordt gedrukt, en wel:

a. dat jonge predikanten, die door ziekte het werk voor goed moeten neerleggen, niet de hinnen aan armoede worden overgegeven; en aan oudere Dienaren des Woords de gelegenheid om beroepen te worden, feitelijk wordt afgesneden.

b. de financiële lasten voor kleine gemeenten veel te bezwarend zijn. Een voorstel om weer een generale kas in 'tieven te roepen, wordt niet aangenomen.

18. Bij de bespreking van art. XXXVI der G. B. komen twee voorstellen ter tafel: a. aanvaarding van het voorstel van Depp. Syn. b. uitstel tot de Gereformeerden in den landerij zijn voor eene afgebeelde wijziging van dit artikel. Met 20 tegen 11 stemmen wordt het eerste voorstel aangenomen.

19. De bespreking van den voorslag van een der kerken om de korte predikatie in de Classis te houden, zoo ook van de organisatie van den zendingsarbeid, en over een verzoek om advies in zake het verkoopen van zitplaatsen in het kerkgebouw, wordt uitgesteld tot de Vergadering, die in Augustus D. V. zal gehouden worden, en door de kerk van Rockanje zal worden saamgeroepen.

20. De Vergadering wordt met dankgebed gesloten.

Voor de Classis Brielle,
A. DELFOS, Act.

Kort verslag der classis vergadering gehouden te Zwolle op 18 en 19 Mei.

Ds. Elsenga opent de vergadering met gebed. Praeparator worden gekozen en met algemeene stemmen beoorloofd verklaard de heeren Dr. A. Noordzij en F. O. Los, beide kandidaten te Kampen.

Peremptoir wordt onderzocht de heer J. Tonkens, beroepen predikant te Langeslag, die ook met algemeene stemmen wordt toegelaten tot de bediening des Woords.

Naar de prov. Synode worden afgevaardigd: als primi predikanten: Ds. Hessels, Ds. Elsenga en Ds. Hania, en als secundi: Ds. Dwarshuis, Ds. Westerhoek van Eerten, Ds. Ploos van Amstel. En als primi ouderlingen: D. J. v. d. Veete, K. Kinkhorst en J. Bosch Az., en als secundi: L. Hoogenkamp, B. v. Bruggen en J. Noback.

Eene missive van de classis Ennastil in zake Ds. C., en eene van de classis Francker worden voor kennisgeving aangenomen.

Als deputaat naar de vergadering op 26 Juli e. k. te houden te Hoozeveen in zake de Zending op Soemba, wordt aangewezen Ds. Dwarshuis. De vacaturebeurten worden geregeld als volgt: Kamperveen: 28 Mei Ds. Elsenga, 18 Juni Ds. Brinkman, 30 Juli Ds. Eskes, 20 Aug. Ds. Dwarshuis.

Wilsom: 28 Mei Ds. v. Mechelen, 18 Juni Ds. Ploos van Amstel, 9 Juli Ds. Schuurman, 30 Juli Ds. Hessels, 20 Aug. Ds. Elsenga.

Ambt Vollenhove B: 28 Mei Ds. Elsenga, 18 Juni Dr. Hania, 9 Juli Ds. Wolsink, 30 Juli Ds. Zijp, 20 Aug. Ds. Elsenga.

Advies in tuchtafen wordt gegeven aan de kerken van Kampen, Ambt Vollenhove A en Genemuiden.

Het voorstel Hasselt, om ter prov. Synode te zenden het verzoek om 't Kerkblad af te schaffen, met verzoek van doortzending naar de Gen. Synode, wordt door de classis overgenomen.

Aan de hulpbehoevende kerken Stad-Vollenhove en Kamperveen kan dit jaar de gevraagde som ad f. 100 niet worden verleid, omdat er te weinig in kas is. Alleen Oldemarkt zal weer f. 100 ontvangen.

In betrekking tot „de zaak-Van Alphen" spreekt de classis de wenselijkheid uit, dat zij behandeld worde op de prov. Synode met verzoek om doortzending naar de Gen. Synode.

Het voorstel van Kampen, inhoudende, dat het verband tusschen de kerken en de Theol. Faculteit der V. U. zoo werde gewijzigd, dat de Theol. Fac. in dezelfde verhouding tot de kerken come te staan als de Theol. School, kan, naar 't oordeel der classis, niet in behandeling worden genomen, omdat 't niet op 't agendum vermeld stond, maar slechts in een instructie ter tafel kwam.

Vastgesteld wordt, dat de prov. Synode door de kerk van Zwolle op den 22 Juni zal samenroepen worden.

Met het rapport omtrent de Zending der Joden wordt instemming betuigd.

In betrekking tot 't rapport over Art. 36 wordt besloten, om niet mee te gaan met het advies van deputaten, n. l. om de „gewraakte zinsnede" te schrappen; maar wel die alsnog te laten staan, hoewel er algemeene instemming wordt betuigd met de gegrondheid van het graven.

Aangaande het rapport tot revisie der D. K. O. komt de vergadering tot dit besluit: „De classis oordeelt, met waardering van al den arbeid door de deputaten verricht, dat de Synode alleen dat behoort te overwegen, wat binnen den kring der gegeven opdracht ligt en laat, wat de bijzonderheden der wijzigingen betreft, aan de wijsheid der Synode over."

Inzake het rapport Art. 13 is de classis niet gekomen tot een besluit vanwege het late uur en de onvolledigheid der vergadering. Het rapport beviel niet erg. Er werd gesproken, om bij den bestaanden toestand nog te blijven, maar ook om den weg op te gaan van een generale kas.

Als consulent wordt aangewezen voor Hasselt Ds. Zijp van Zwartsluis.

Roepende kerk voor de volgende vergadering is Genemuiden, terwijl Ds. van Mechelen het praesidium zal hebben waar te nemen.

Ds. Hessels sluit de vergadering met dankzegging.

Namens de classis,
M. ELRINGA, Scriba.

Buitenland.

Duitschland. Een predikaat die over wil doopen.

De „positive" predikanten van de stad Bremen hebben zich tot den senaat der stad gewend met de vraag, of de door den predikant Mauritz in den Dom bediende doopen, wel als doopen moesten erkend worden? Het klinkt ons vreemd in de ooren, dat orthodoxe predikanten een dergelijke vraag niet doen in eene kerkelijke vergadering, maar aan een burgerlijk of staats-

college, al heeft dit ook sonderveinitrechten. Wat daarvan zij, het was algemeen bekend, dat sedert vijf jaren Dr. Mauritz geen doop meer bediende. De Bremer senaat kon dan ook niet nalaten, al de door Dr. Mauritz bediende doopen voor ongeldig te verklaren, omdat zij niet gedaan waren in den naam van den Drie eenigen God. En wat deed daarop Dr. Mauritz, die man die reeds zoveel ergernis door zijne eigenlijke leer gaf? Hij bood aan om degenen, die eigenlijk dan nog niet door hem gedoopt waren, nog eens over te doopen! Hij doet daarin als een koopman, die verkoopt met de belofte, dat men hetgeen men kocht, rullen kan.

De vraag is nu gedaan, of op den duur eene kerk als die van Bremen wel als te behoreen tot het Duitsche kerkverband kan gerekend worden? Men spreekt er schande van, dat ook de kerk van Bremen in de Kirchenausschussar vertegenwoordigd is. Doch men schijnt te vergeten, dat ook Dr. Fischer te Berlijn nog steeds in het ambt is, trots al de protesten van gelovige gemeentelieden.

Spanje. De Spaansche koning een tegenstander van vrijheid van conscientie.

Terwijl in Rusland de groote nood, waarin het land verkeert door zijn oorlog met Japan, het besluit in de pen gaf om vrijheid van conscientie te geven, schijnt men in regeeringskringen van Spanje daarentegen geneigd om de vrijheid in te korten, waarschijnlijk door den betrekkelijken vrede dien dit land geniet.

De zaak is deze:

Er werd een nieuwe Anglicaansche kerk te Barcelona geopend. De kardinaal Canasas beschouwde dit als een aanval op de Roomsche kerk en eene beleediging voor het godsdienstig gevoel, en zond in dien geest een petitie aan de regeering, terwijl hij ook een particulier schrijven aan den negeentienjarigen koning Alphonso XIII richtte. Hierop is het volgende koninklijk antwoord ontvangen.

Madrid, 1 Mei 1905.

„Zeer Eerw. heer Kardinaal — Met groote sympathie en belangstelling heb ik den brief gelezen dien uwe Eminentie mij wel wilde toezenden, waarin het bevestigd werd wat reeds te mijner kennis gebracht werd, namelijk dat men katholieke eene nieuwe Protestantische kerk in de katholieke stad Barcelona te stichten.

Dat het mijne oprechte begeerte is om deze zaak te beëindigen volgens de duidelijke uitspraken van de grondwet en de jongste uitvoerende beslissingen, blijkt uit het feit, dat zij in den raad mijner ministers enkele dagen geleden werd besproken, en dat ik in vereeniging met hen gezocht heb naar de meest afdoende middelen om een misstand weg te nemen, welke in strijd is met de tegenwoordige wetgeving en de eenstemmige gevoelens der Spaansche natie.

Als Katholiek koning en onderworpen en gelovige zoon van de eenige ware kerk, ben ik zeer lijdelijk aangedaan door dezen nieuwen aanslag op het geloof onzer vaderen en den godsdienst van den staat, welks bescherming de Goddelijke Voorzienigheid mij heeft willen toevertrouwen, en ik aarzel niet u te verzekeren dat ik alles wat mij mogelijk is, binnen de grenzen van mijne constitutionele soevereiniteit, doen zal om de plannen waarvan uwe Eminentie spreekt, door mijne regeering te vernietigen, en ik smeek om uwen zegen, terwijl ik u bij vernieuwing verzekering van mijn eerbied en achting en welwillende genegenheid geef."

ALFONSO XIII.

Deze brief is wel vreemd. Zou hij niet verdicht zijn? Want tot hertoe heeft de jeugdige Spaansche koning getoond, dat hij aan de Protestanten de vrijheid die de wet hun toestond, wel gunde. Maar uit bovenstaand schrijven blijkt, dat ook reactionaire invloeden aan het Spaansche hof zich nog kunnen laten gelden.

Frankrijk. President Loubet over godsdienstvrijheid.

De president der Fransche republiek schijnt het noodig gevonden te hebben, om het publiek gerust te stellen. In eene rede bij het onthullen van een standbeeld voor Gambetta, sprak hij tot den aartsbisschop van Bordeaux met lof over den geest van verdraagszaamheid en vaderlandsliefde, welke dezen prelaat bezielde.

Tot den Joodischen rabbijn zeide de president: „Gij moogt er u van overtuigd houden, dat ik altijd getrouw zal blijven aan het beginsel van verdraagszaamheid, en alle meeningen zal eerbiedigen, zij het religieuze, staatkundige of wetenschappelijke, want deze binden onze burgers saam en verzekeren ons land zijne rechte plaats als een vrije republiek." De toestand van Frankrijk, dat meer dan ooit als in twee elkaander vijandige legermachten verdeeld is, weersprekt echter de woorden van den hoogsten staatsambtenaar.

In zijn antwoord op een adres van de protestantsche predikanten van Bordeaux, verzekerde het hoofd der republiek: „Het parlement, noch de uitvoerende macht, heeft eenige genegenheid om de volledige uitoefening van religieuze vrijheid op eenige wijze te belemmeren."

Schoone woorden, die echter met de feiten in strijd zijn. Immers sedert jaren doen de Fransche radicalen alles wat zij kunnen om de religie uit het volksleven te verbannen. Daarom moesten de scholen der geestelijke broederschapen gesloten worden, al liep het volk daarbij hier en daar te hoop; daarom moet nu weder het staatsgeld aan de kerken ontnomen worden. Doch dit alles geschiedt onder voorwendsel, dat de Roomsche kerk geen religieuze doeleinden najaagt, maar alleen de begeerige hand zoekt uit te strekken naar de wereldlijke macht. Maar als men daarvoor alleen hant is, waarom jaagt men dan Roomsche liefdesrusters uit de hospitalen weg, om ze te vervangen door „leeken"-zusters? Deze zullen zich toch niet weten meester te maken van de regeering?

Wij dwepen niet met Roomsche leerstellingen, maar nog veel minder met die der Fransche revolutionairen, die gebleken zijn de felste tegenstanders van de ware vrijheid te weren. Het is te betreuren, dat vele Fransche Protestanten dit maar niet schijnen te kunnen inzien. Zeker hebben hunne vaderen veel geleden van de Roomsche reactie; de Parijsche bloedbruloot en de hertoeop van den edict van Nantes, zijn swarte bladzijden in de geschiedenis van Frankrijk. Doch zijn die, welke de Fransche revolutie daarin schreef, niet veel zwarter? En is men vergeten wat er te Parijs gebeurde is, toen in 1870 de commune daar haar triomfen vierde?

Wij houden er ons van overtuigd, dat alleen zij, die waarlijk uit Christelijke beginselen leven, de vrijheid die zij voor zich zelven begeeren, ook aan anderen, die niet denken als zij, kunnen gunnen.

Gemengd nieuws.

Het vulgair rationalisme herleeft. Ongeveer 125 jaar geleden vierde het rationalisme vooral in Duitschland zijne triomfen. Er werd op Kerstmis over stafoederling, op Paschen over het nut van een finke wandeling gepredikt. Van een herleven van zulke rationalisme weet Ortel's Kirchenfreund te verhalen, die de volgende schoolgeboden afdrukt, welke in het Bremer Schulblatt worden voorgeeld: „Wij willen ons ernstig aanspannen, opdat de meester niet boos behoeft te worden; wij willen niet babbelen, geen gerass maken, niet lachen, noch de dingen op den grond werpen; wij willen ons oplettend, vijftig toonen; als men van ons eischt dat wij spreken zullen, niet zwijgen; ons bovendien allen zoo gedragen, dat onze ouders en meesters zich daarover hartelijk verheugen." — „Voor heden is hier de arbeid volbracht, gaat naar huis, laat daar de handen recht vijftig zijn! Helpt uwe ouders! En op den terugweg mijde een ieder wat gemeen is! Gij moet in het kleed van een scholier reeds brave menschen zijn." — „Wij willen heden met vasten wil, getrouw onzen plicht als scholier vervullen, zoodat zich de meester over onvlijtigheid en slecht gedrag niet meer behoeft te beklagen."

In Rusland behooren vele schatrijke lieden tot de Oud-gelovigen, d. w. z. tot de Grieksch-orthodoxe kerk, welke zich aan de onveranderde ceremonien en de oude liturgie der Grieksche kerk houdt. Omdat hun vrijheid van conscientie gegeven is, besluten zij, om den Caar te hulp te komen met een miljard roebels, dat is met ± 1250 miljoen gulden, ten einde hem in de gelegenheid te stellen den oorlog voort te zetten. Of dit geld voldoende zal zijn, ook na de onttrekkende nederlaag ter zee? Het kapitaal zal geleend worden voor den tijd van tien jaar, zonder dat er rente voor betaald behoeft te worden.

In den Chronicle, een Joodsch blad in de nieuwe wereld verschijnend, wordt beweerd, dat er maatregelen zullen genomen worden, om ook den Joden meer vrijheid te geven. Zij zullen dan volkomen vrijheid genieten in alle groote en kleine steden maar niet in de dorpen, uit vrees voor moordmoedheden, als te Kijscinij plaats hadden.

Ons dunkt, dat vrees voor moorden niet van het geven van vrijheid aan de Joden, behoort terug te houden. Immers nog tot op den tegenwoordigen tijd worden in Rusland Joden vermoord, en dat terwijl zij de minste vrijheid genieten. Als de staat toonde, dat hij de Joden ongeveer op gelijken voet met anderen wilde behandelen, dan zou wellicht het leven der Joden rekorder zijn dan dat zij, gelijk nu het geval is, de eenigen zijn, die van vrijheid van conscientie beroofd zijn.

De Wachter schrijft over het Paascheest in Jerusalem het volgende:

„Reeds in het begin der lijdensweken worden voorbereidselen gemaakt voor de viering van de zoogenaamde Heilige week. Pelgrims van alle hoeken der wereld vergaderen zich binnen Jerusalem. Op Palmzondag (een week voor Paschen) beogen zich Roomschen, Grieken, Armeniërs, Syriërs en Copten, in prachtige gewaden en met palmtakken in de handen, naar de Kerk van het Hellige Graf. De grootste plichtigheid in de Paascheek, de voetwassing, heeft plaats op Donderdag-morgen op de volgende wijze.

Op een stoel op een verheven platform is de Grieksche patriarch gezeten met het aangezicht naar het Oosten gekeerd. Rondom hem zijn twaalf priesters, de twaalf discipelen voorstellende. De mantels van deze twaalf priesters gelijken niet veel op het eenvoudige gewaad van de Galileische visschers; het kleed en de kroon, die de patriarch draagt, zijn van enorme waarde van wege het goud en de edelgesteenten.

Een priester leest uit Johannes' Evangelie het eenvoudige verhaal van de voetwassing. Daarop legt de patriarch zijn kostbaar gewaad af; een priester neemt hem de kroon af, en een ander rolt de mouwen van zijn onderkleed op en legt een handdoek over zijn arm. Uit een groot zilveren bekkens wordt rozenwater genomen en de voeten der twaalf priesters er mee gewaschen. Na afloop van de plichtigheid worden de prachtige kleederen weer aangeetrokken en een fotografist neemt zijn instrument om wat hier voor de de gelovigen te bewaren. Op den terugtocht naar de kerk besprengt de patriarch de menigte en geeft hun zinnen tegen.

Op Goeden Vrijdag wordt de kruisiging en begraving des Heilands herdacht door een beeldje van Christus op een kruis te plaatsen, daarna het er af te nemen en dan neer te leggen op het dekfel van het zoogenaamde Graf van Christus, waar het tot den Paaschmorgen blijft. De volgende Zaterdag is merkwaardig om het Hellige Vuur. Volgens de overlevering daalt er vuur van den hemel neer in de Kapel van het Hellige Graf. In de kerk en op de straten staan duizenden te wachten om het oogeblik dat een der priesters met den geheimzinnigen fakkel voor den dag komt. Alle pelgrims zijn voorzien van een waskaars; sommigen hebben er drie om de Drieheiligen voor te stellen, anderen 33 naar het getal jaren, die de Heiland op aarde doorbracht. Deze kaarsen worden aan den fakkel aangestoken en naar de kerken gebracht, ten einde de lampen aan te steken, die niet mogen worden uitgebluscht.

De Paaschmorgen wordt aangekondigd door het luiden der klokken, en in uitgelatene vreugde wordt de Opstanding des Heeren gevierd. Hoe treurig, dat verreweg het meerendeel van hen, die vreugde, bedriven Christus niet kennen en ook niet kennen de kracht zijner opstanding.

WINKEL.

Door Kinderen.

PINKSTEREN.

Wij vieten Pinksteren. Dat woord, afkomstig van een Grieksch, dat vijfzigte beteekent, wijst ons op het Israëlitische feest der weken of feest van den vijftigsten dag, het „Pinksterfeest" der Joden.

Het vond plaats op den vijftigsten dag na het brengen der gaven van de eersteelingen. Dit was juist op dezelfde tijd, als waarop